

HENRYK KACZKOWSKI¹, ZDZISŁAW DOBACZEWSKI^{2*}

Chirurgia stomatologiczna i szczękowo-twarzowa w Wałbrzychu (1968–1998)

Oral and Maxillofacial Surgery in Wałbrzych (1968–1998)

¹ Katedra i Klinika Chirurgii Twarzowo-Szczękowej AM w Wałbrzychu

² Emerytowany ordynator Oddziału Chirurgii Szczękowej Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego Nr 2 w Wałbrzychu

Streszczenie

Autorzy przedstawiają powojenną historię chirurgii stomatologicznej i szczękowej w Wałbrzychu (**Dent. Med. Probl. 2004, 41, 3, 583–585**).

Słowa kluczowe: chirurgia stomatologiczna, chirurgia szczękowa, Wałbrzych.

Abstract

Authors present postwar history of oral and maxillofacial surgery in Wałbrzych (**Dent. Med. Probl. 2004, 41, 3, 583–585**).

Key words: oral surgery, maxillofacial surgery, Wałbrzych.

*... a my znikniemy z czasu stronic,
pamięć, to wiatr nieustający*
R. E. Howard, 1976

Pierwszą poradnię chirurgii stomatologicznej w Wałbrzychu zorganizował w 1968 r. lek. dent. Franciszek Drzyzga. Poradnia działała na terenie Szpitala Nr 2 i wykonywano w niej podstawowe zabiegi w obrębie wyrostka zębodołowego szczęk. Po jego wyjeździe z kraju w 1975 r. i do czasu otwarcia poradni przy oddziale chirurgii szczękowej, kierownictwo objął lekarz dentysta Zygmunt Chojnacki.

Już w latach siedemdziesiątych, z inicjatywy

prof. dr. hab. Tadeusza Paweli (kierownika Kliniki Chirurgii Szczękowej AM we Wrocławiu), późniejszego specjalisty województwa wałbrzyskiego, rozpoczęto starania o otwarcie w Wałbrzychu oddziału chirurgii szczękowej. Celem organizowanego oddziału było przede wszystkim specjalistyczne zabezpieczenie pacjentów z województwa wałbrzyskiego i jeleniogórskiego oraz odciążenie kliniki wrocławskiej.

* Dr n. med. Zdzisław Dobaczewski urodził się 1 IX 1932 r. w miejscowości Tarnowo. Studiował na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej we Wrocławiu – dyplom lekarza uzyskał 10 XI 1958 r. Początkowo specjalizował się w otolaryngologii, czego wyrazem było uzyskanie w dniu 7 IV 1962 r. specjalizacji I stopnia z laryngologii. Następnie związał się ze stomatologią i w dniu 4 XI 1965 r. uzyskał I stopień specjalizacji ze stomatologii, a 5 XI 1970 r. II stopień specjalizacji z chirurgii szczękowej. 15 VI 1972 r. decyzją Rady Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu uzyskał stopień naukowy doktora nauk medycznych na podstawie rozprawy doktorskiej „Leczenie przetok ustno-zatokowych powstałych w związku z usuwaniem zębów w materiale Kliniki Chirurgii Szczękowej AM we Wrocławiu w latach 1961–1971”. Odbił liczne staże specjalistyczne m.in. w Klinice Laryngologicznej Centrum Doskonalenia Lekarzy w Bydgoszczy, w Klinikach Chirurgii Szczękowo-Twarzowej AM (Warszawa, Kraków, Szczecin, Białystok), w Klinice Chirurgii Plastycznej w Warszawie, Klinice Chirurgii Onkologicznej Instytutu Onkologii w Warszawie i Wojewódzkim Szpitalu Chirurgii Plastycznej w Polanicy. Jest autorem lub współautorem 25 prac naukowych. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, odznaką „Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia” i odznaką „Zasłużony dla Województwa Jeleniogórskiego”.

Prace budowlane rozpoczęto w grudniu 1976 r. i kosztem 1800 tys. zł wykonano na potrzeby tego oddziału adaptację pomieszczeń po oddziale dermatologicznym, który znajdował się w budynku chirurgii Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego Nr 2 przy ul. Stefana Batorego 4. W ten sposób nowa placówka stała się integralną częścią bloku chirurgicznego znajdującego się w jednym budynku. Wykonawcą robót był Zakład Remontowo-Budowlany Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego.

Od początku na wszystkich etapach powstawania tego oddziału (planowanie pomieszczeń, prace remontowe i wykończeniowe oraz wyposażenie) brał czynny udział dr n. med. Zdzisław Dobaczewski – przyszły ordynator. Oddział chirurgii szczękowej rozpoczął swoją działalność 2 listopada 1977 r. Uroczyste otwarcie, w obecności władz wojewódzkich i miejskich oraz prorektora AM we Wrocławiu prof. dr. hab. Stanisława Potoczka i kierownika Kliniki Chirurgii Szczękowej AM we Wrocławiu prof. dr. hab. Tadeusza Paweli nastąpiło 5 listopada 1977 r. W ocenie ówczesnej prasy (Trybuna Wałbrzyska Nr 46 (1172) z 15–21 XI 1977 r., s. 2) (...) *powstała placówka nowoczesna i dobrze wyposażona, która służyć będzie przede wszystkim mieszkańcom województwa wałbrzyskiego (...). Ponadto placówka ta będzie stanowić bazę szkoleniową kadr medycznych województwa, a w przyszłości być może służyć będzie również studentom AM.*

Oddział dysponował 25 łózkami i pracowało w nim, pod kierunkiem dr. n. med. Z. Dobaczewskiego, 4 asystentów (lek. lek. stom. Irena Kulik, Anetta Kruk, Doxa Mangudi i Elżbieta Florek). Oddział był wyposażony w salę operacyjną, dwie sale zabiegowe (czystą i brudną), pracownię techniczną i rentgenowską. Działała tu też przyoddziałowa Poradnia Chirurgii Stomatologicznej i Szczękowej. Rocznie leczono na tym oddziale 600–650 pacjentów nie tylko z Wałbrzycha, ale także z całego województwa wałbrzyskiego i jeleniogórskiego, z których 300–350 wymagało leczenia operacyjnego. W poradni natomiast przyjmowano około 9000 osób rocznie, u których wykonywano 400–450 zabiegów operacyjnych ambulatoryjnych. Poza tym lekarze konsultowali rocznie około 700 pacjentów przebywających na innych oddziałach szpitala.

Liczba asystentów, którzy pracowali zarówno na oddziale, jak i w poradni wahała się od 2 do 6. W 1988 r. dokonano gruntownego remontu oddziału i liczba łóżek zwiększyła się do 31.

Najliczniejszą grupą pacjentów byli chorzy z urazami kośćca twarzy, stanami zapalnymi, łagodnymi rozrostami nowotworowymi i torbielami kości szczęk i tkanek miękkich. Leczono też za-

Ryc. 1. Oficjalne otwarcie Oddziału Chirurgii Szczękowej w Wałbrzychu (5 XI 1977 r.) – w części środkowej zdjęcia dr n. med. Zdzisław Dobaczewski – ordynator oddziału (z prywatnego archiwum dr. Z. Dobaczewskiego – fotograf nieznany)

Fig. 1. The official opening of Maxillofacial Department in Wałbrzych (5th of November 1977) – in the center of photograph dr Zdzisław Dobaczewski – Head of the Department (Courtesy of dr Z. Dobaczewski)

palenia gruczołów ślinowych, powikłania po usunięciu zębów, nowotwory złośliwe, nerwobóle nerwu trójdzielnego i wady zgryzowo-szczękowe.

Działalność oddziału w istotny sposób odciążała pracowników Kliniki Chirurgii Szczękowej AM we Wrocławiu. Była też wysoko oceniana przez krajowy nadzór specjalistyczny i ówczesnego Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej prof. dr. Mariana Śliwińskiego, czego wyrazem było przyznanie oddziałowi statusu klinicznego.

W ośrodku wałbrzyskim 81 lekarzy stomatologów zaliczyło staż podyplomowy, a około 100 studentów stomatologii studenckie praktyki wakacyjne. Staże wymagane do specjalizacji I° ze stomatologii ogólnej, chirurgii stomatologicznej i laryngologii odbyło 105 lekarzy, a do specjalizacji II° z chirurgii stomatologicznej, protetyki i ortodoncji ponad 10.

Specjalizację I° z chirurgii stomatologicznej uzyskali: Irena Kulik, Anetta Kruk, Doxa Mangudi, Kornel Wolski, Ilona Zajac, Ryszard Kachniarz, Krzysztof Bujak, Janina Wójcicka, Tomasz Koźliński, Beata Dynamus-Koźlińska, Małgorzata

Szklennik. Specjalizację II° z zakresu chirurgii stomatologicznej uzyskał Tomasz Koźliński, a z chirurgii szczękowej Ilona Zając i Krzysztof Bujak.

Na przełomie września i października 1998 r. rozpoczęto łączenie oddziału laryngologii z oddziałem chirurgii szczękowej i był to koniec jego istnienia; dr Z. Dobaczewski zachował stanowisko ordynatora tego oddziału do 31 XII 1998 r. Osta-

teczna fuzja tych dwóch odrębnych jednostek organizacyjnych szpitala nastąpiła 1 stycznia 1999 r. Przyczynę takiego stanu rzeczy upatrywano w likwidacji województwa wałbrzyskiego, konieczności reorganizacji służby zdrowia, oszczędnościach dykcji szpitala, zastrzeżeniach straży pożarnej do warunków lokalowych oddziału (znajdował się na poddaszu) oraz przejściu dr. Z. Dobaczewskiego na emeryturę.

Adres do korespondencji:

Henryk Kaczkowski
Katedra i Klinika Chirurgii Twarzowo-Szczękowej AM w Wałbrzychu
ul. T. Chałubińskiego 5
50-368 Wrocław
tel.: +48 71 784 22 61